

Mali Jamana

Dugu yiriwalikalanso

Fasojama kelen - kuntilenna
kelen - ɲaniya kelen

ali ni sali
be kalan na



DNAFLA
1994

Bamanankan gafe folo



ali
a

a a a

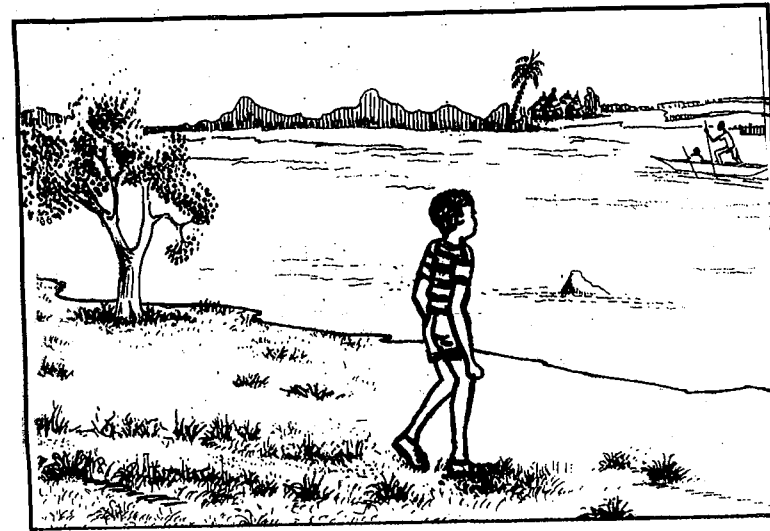
sebenni :

c c

ci ci

a a

a a



ali
li
l

l l l

a la

sebenni :

a a

l l

la la

tala



ali
li
i

i i i

i li a la

ali ala lala

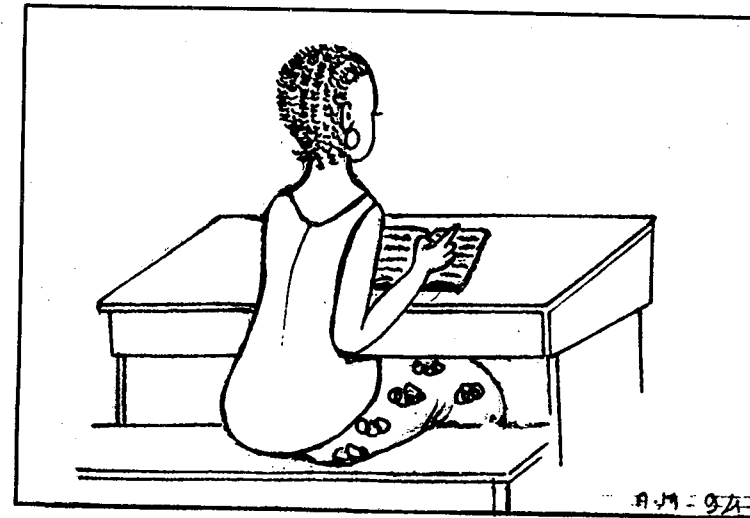
sebenni :

i i _____

i i _____

li li _____

ali _____



salimata be kalan na
salimata

ta

t

t t t

t--i ti t--a ta

ti ta ta ti

tila tali tilali

ali, lala ta

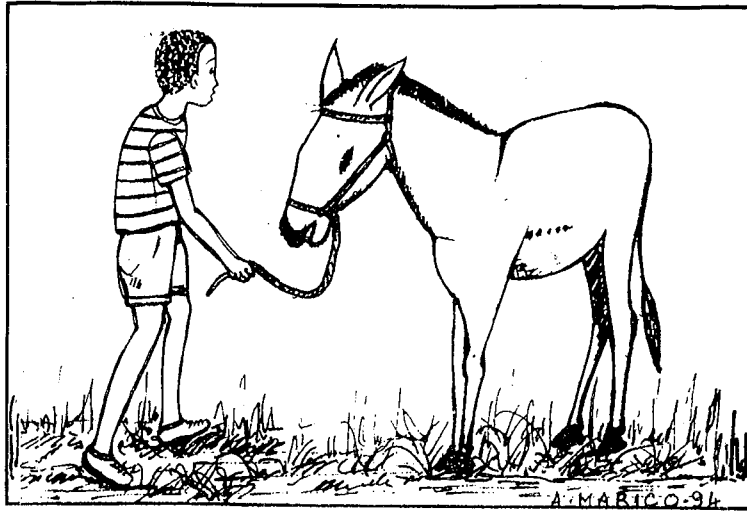
sebenni :

t t _____

t t _____

tila _____

tila _____



ali ni fali file

fa

f

f f f

f - - a fa f - - i fi

fali fila fati fifi

fali tilala ali fa la

sebenni :

f f

f f

fali

fila

seginkanni

i f a l t

la ta fa li fi ti

fali fila fati tali fili fifa

tilali tilata filita

lala fa filila.

fali tilala a la.

sebenni :

lala fa

fa

tila

lala



ali ni sali nana

na

n

n n n

n -- a na n -- i ni

ali nana.

a nana fini ta.

sebenni :

n n

ni ni

na na

a nana fini ta



numuke be fan na

nu

u

u u u

n -- u nu n -- a na

tu tufa fatu tulu

fatu nana.

n fa, na futu ta.

fa tilala futu la.

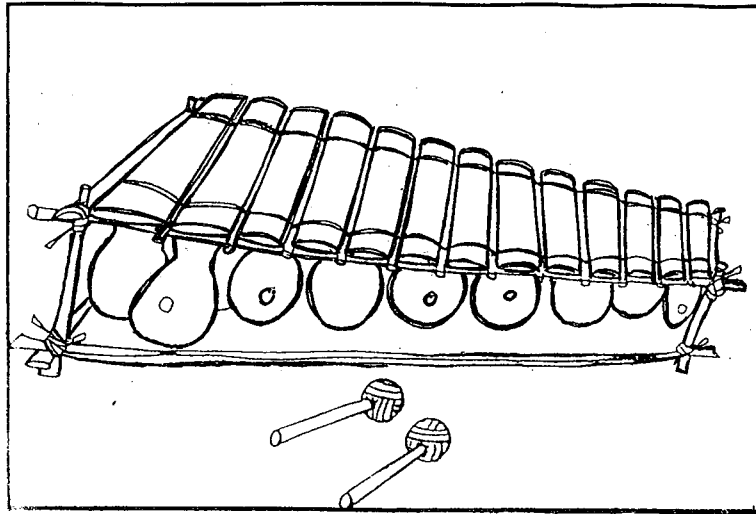
sebenni :

u u

tu tu

tulu

u nana



bala
ba
b

b b b

bi ba bu
buba bila bili nabulu

buba nana bala ta.
a fa nana.
buba, bala bila.

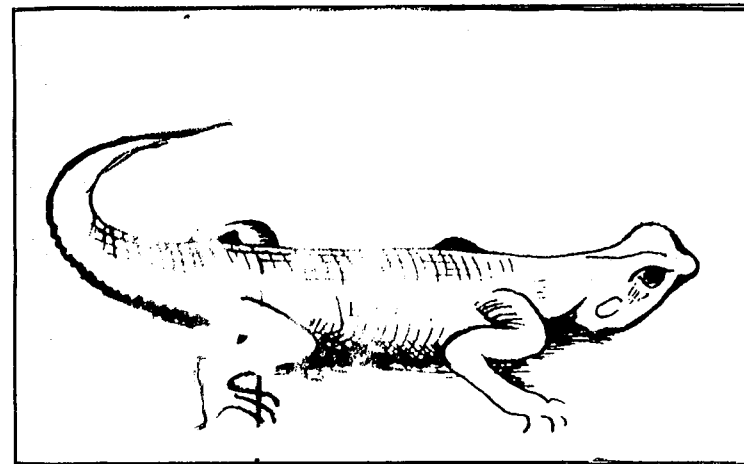
sebenni :

l b

bi

baba

ba nana



basa
sa
s

s s s

si su sa
sisi tasa safi basa
sabali sababu salati

ali ni basa saba nana bi. buba ni basa. lala ni basa. sali
ni a ta.

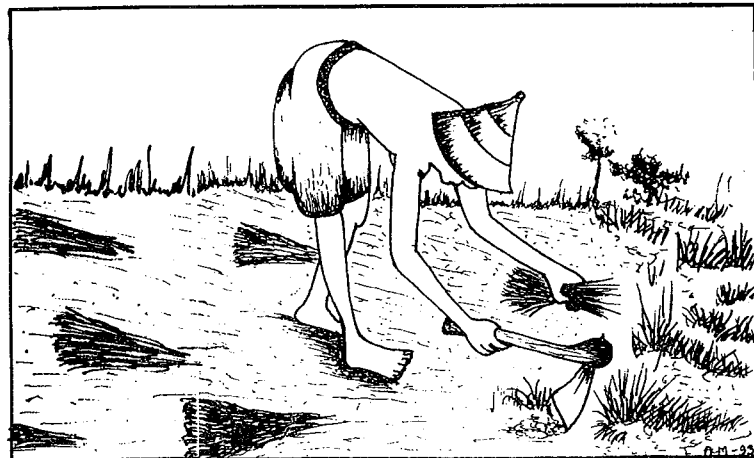
sebenni :

ε ε

filɛli filɛli

nɛ nɛ

nɛnɛ



senekela
se
e

e e e
le te fe be ne

lefe tele bene fele
fileli babele benetulu

ali fa file sene na. a ba fana be sene na.
a fa be fini sene, ba be bene sene.

sebenni :

s s
su
sene

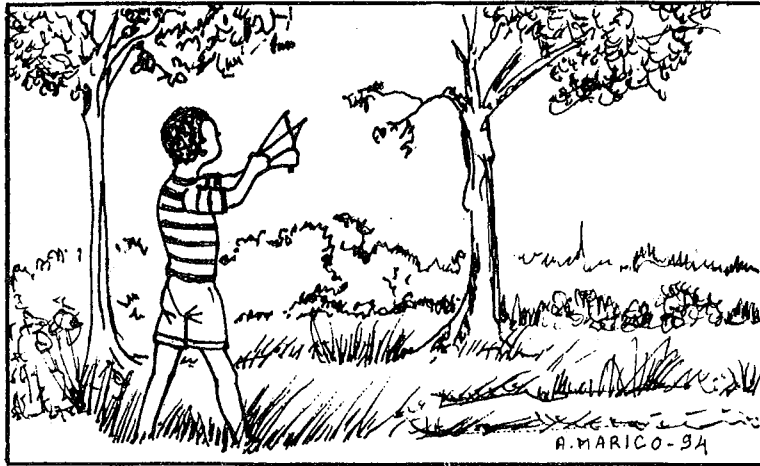
seginkanni

s n u b s e
ne be se nu bu su
nene sebe sanu fune
safune babilu nabulu bana

nene be bi. nene te ali ni a fa bali sene na.
bi, u be fala senena.

sebenni :

e e
ne ne
sene
nene be bi



ali be kabafili la
 kabafili
 kaba
 ka
 k

k k k
 ki ka ku ke

kita kise kulu keke
 kalifa kabali kabakise kilisi

ali be kabafili la kulu la. basa file kulu bala.
 kaba filila. ali ba nana. ali, kaba bila. basa
 tilala ali la. ali be ka kasi.

sebenni :

k k
 kaba
 kulu
 a be kasi



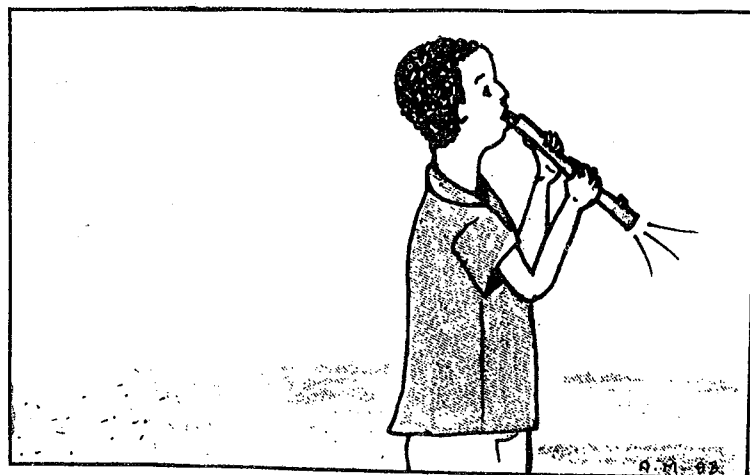
buba be sebe turu
 sebe
 se
 e

e e e
 le te fe ne se
 tile fale kale telu bese
 sebetu kelebe seleke belebele

sebe file, nafaba be sebe la bi. sebetu be buba fa fe.
 buba fa be sene ke, buba yere be sebe bala sebetu la.

sebenni :

e e
 sebe
 sebetu belebele



yaya be file fiye

yaya

ya

y

y y y

ya yi yu ye

sayi siya baya fiye yele

salaya balikuya yeleke kaliya

bi ye seli ye. yaya nana ni a ka file ye. a teri yuba fana nana ni a ta ye. u ye file fiye. sali, buba ni ali be ka u file, ka yele. yaya be kule: " bi ye bi ye, sini ye a lakali ye! ".

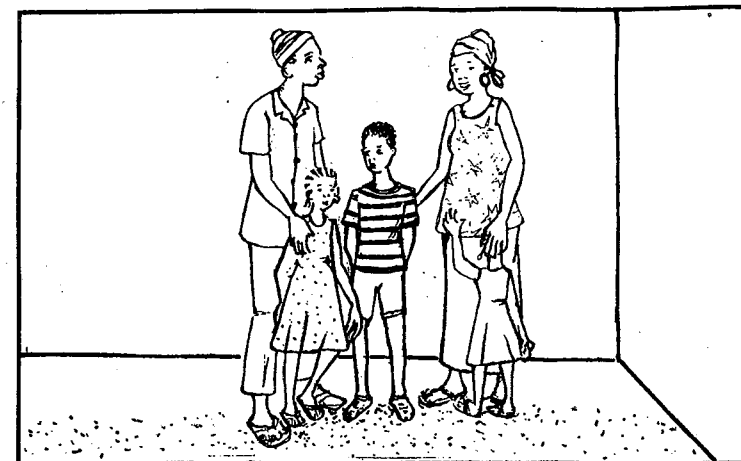
sebenni :

y y

ye

yala

yeleke



sedu n'a ka denbaya

du

d

d d d

di da du de de

dibi disidi diya dabi daba datu deli
didadi dudadu fayida dalilu dabakala

ali fa ye sedu ye; a ba ye setu ye. ali ni lala be fa ni ba la. ali fa ye senekela ye. a ba fana be sene ke. ali be a fa ni a ba fe. lala fana ka di a ye.

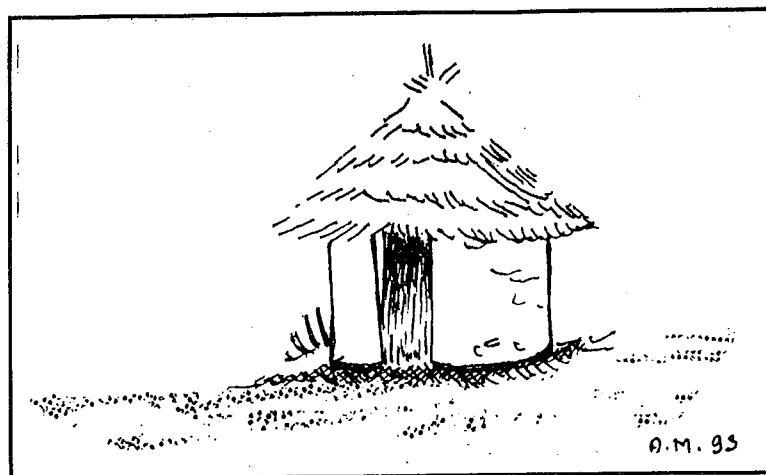
sebenni :

o d

du

dusu

deli



bugu file
 bugu
 gu
 g

g g g
 gi ga gu ge ge

gala daga sugu tiga fuga gese

gabugu galabu dugabugu bugubugu.

sega be a fa ka buguda la. a fa ka bugu ye bugu belebele ye. ga ni gala be a da la. sega ba ye a teliya ka na ni dege ye. sega ye galama ta ka dege nene. dege ka di. sega ye a da fa. a tilala ka a da fa. dege ka di de!

sebenni :

o g

 g

 ga

 gabugu

seginkanni

k e y d g
 de ye de ge
 ke ki ka ku de
 ye di ya yu ye
 de yi da du ke
 ge di ga gu ge

dege kiya kaki duki kayi kadi gala
 yuguyugu yegeyege yigiyaga

ali ni a fa ka fali.

ali ye a fa ka fali laboli. fali ye a fili. ali kulela :
 "fali ye n bana, fali ye n bana".

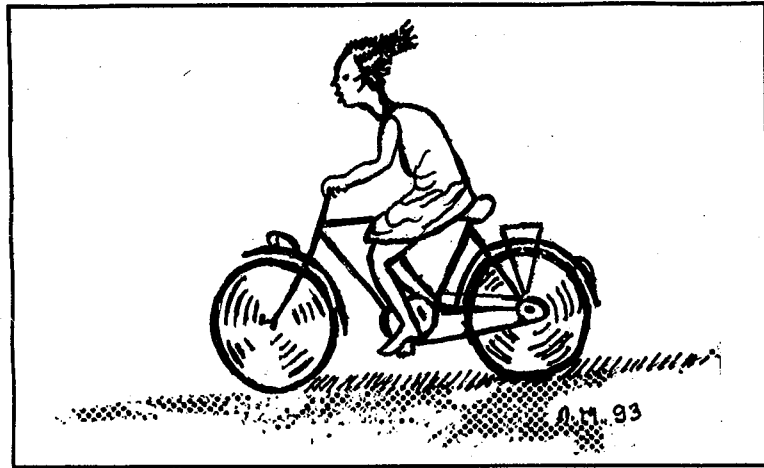
sebenni :

o g

 gala

kaliya

a kulela de



dusu be negeso boli

negeso

so

o

o	o	o			
lo	to	fo	so	ko	do
bolo	kalo	boso	soso	dolo	
falibo	bolokoli	dogodogo			

dusu ka negesoboli

dusu fa nana ni negeso ye, a ko : -" dusu, n nana ni negeso ye, na a ta, i ko i dege a la". dusu bolila ka na negeso ta, ka i dege fa ka se a la kosebe.

bi, dusu be se negesoboli la. sali te se negeso ka, a ye i dogo ka dusu ka negeso ta ko a be a boli. a fa ye a ye, o ko: " sali, negeso bila, a kana i bana".

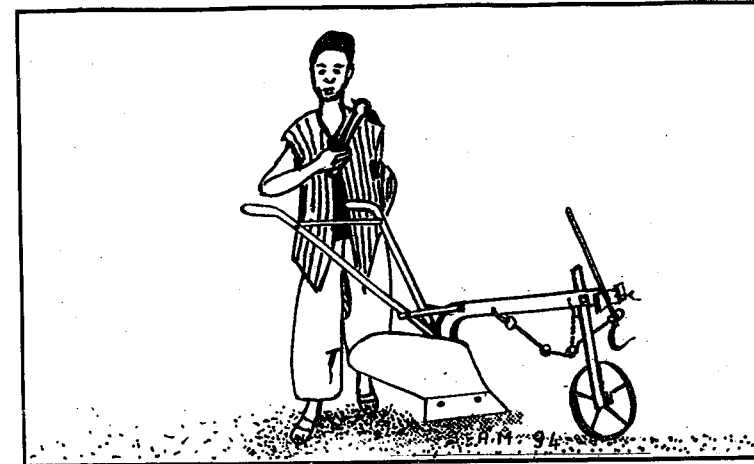
sebenni :

o o

a to

NEGESO

bata boto



misidaba ka teli sene fe

misidaba

mi

m

m	m	m			
ma	mi	mo	me	mu	
mali	mago	malo	misi	muso	
malobali	masala	menemene			

misidaba

sene be ke ni daba ye. geleya be o la. a be ke fana ni misidaba ye. o ka fisa kosebe sabu, o be senekela deme. ni misidaba be i bolo, i be se ka kenba sene teliya la. i te se ka o ke ni daba be i bolo. misidabalasene ka di senekela la.

sebenni :

m

mali

muruta



ji minta be daga kɔnɔ.

ji

j

j

j

j

ji

ja

je

jo

je

jigi

jaba

jama

jene

jelo

jogo

galaji

jalaji

jenida

jelekala

jidaga

sali ye ji ta ka na a ke daga la. a ba ko a ma: "sali, kana ji ta ka a ke daga la, i be a ko, ka a je, ka a datugu ni o te banakise be ke ji la. Ji lasaniyabali be mɔgo bana."

sali ye a ba ka kuma bato, ka ke bese ye. beseya be na ni keneya ye.

sebenni :

j _____ j _____

je _____

jɔbɔji _____



setu be nako son

nako

ko

o

o

o

o

to

fo

bo

do

mo

fɔlɔ

fɔtɔ

mɔke

kɔba

kɔnɔ

nɔnɔ

kɔlɔsi

somɔgo

fɔlɔkɔ

sɔgɔsɔgo

kɔnɔkili.

setu ka nako

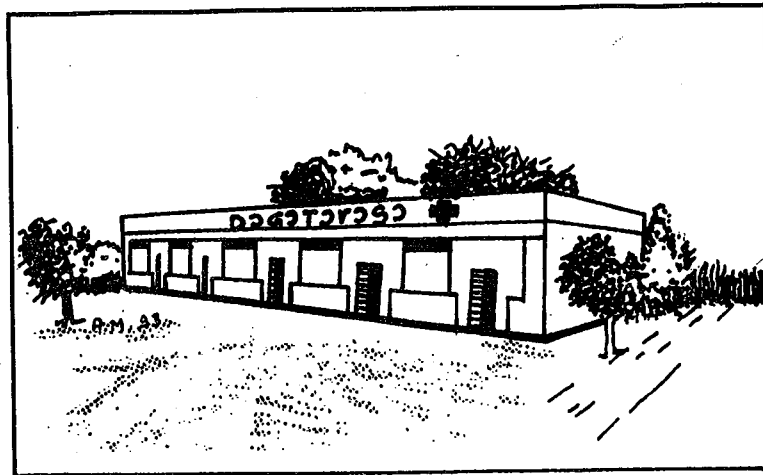
nako be ali ba setu bolo. a ka nako file. jaba, tamati, salati, su, nabulu ani so be a kɔnɔ. sɔgomada fe, setu be soli ka na a ka nako la, ka a sene, ka a bo-bo. tuma o tuma a be a ka nako kɔlɔsi, a be a laje ni ba, saga, fali, misi ma se a ma a ko. nafa be setu ka nako la kosebe, sabu a be a deme du baloko ni a musakako la.

sebenni :

o _____ o _____

so _____

muso ka nako _____



dagotorsoko file
dagotorsoko
oro

oro ara ere oro iri
teri fari kari mura fura
morike furusira marayoro birimisi
dagotorsoko

mago si te a fe bana ka i soro. bana be na ni dimi ye farikolo la. o la, bana o bana mana i mine, i ka se teliya la dagotorsoko la. dagotorsoko ye tubabufurakeyoro ye. nafaba be dagotorsoko la. a dabara dugu lakanani kama. a be dugu kisi bana si o si ma. ni dagotorsoko be dugu kono keneya be sabati. mago si te joro furakeliko la.

n teri ! kana i sigi abada ni bana ye !

sebenni :

bere

gele

bereke

seginkanni

o m j o ere

mo me jo je oro
mi ma oro mu
ji ja me me ju je
iri ara je uru ere ere
juru jiri jega mure mako

jaturu orabu arajo moteri Bamako
muraja orobine jakuma miseliba
miyebana okutoburukalo jaraminsjara.

dagotorsoko

ali mako nana dagotorsoko la. a ko bana da be ale la. dagotorsoko ye a laje. a ye a soro bana si te a la. a ko n fa, ni koroya bana te, ne ma bana ye i la.

sebenni :

jega

bamako

moteri joro

orobine cira



yaya fa ye pɔliyɔ minɛ

pɔliyɔ

pɔ

p

p p p
 pi pa pu pe pɛ po pɔ

piya pari puke pelu pete
 papaga patisakene paratali payipayi.

yaya kɔnɔ bolila

yaya fa bɔra ba la ni pɔliyɔ belebele ye. a ba ye a ni malokini tobi fo ka a diya.

kabini yaya ye o ye, a ma bɔ a ba kere fe. a tilala ka i sigi, ka a fa jegebu ni jegekili la fo ka a dama teme. kɔnɔboli ye yaya minɛ. a ye tile fila ke a te se ka fosi ke a yere ye. a ba ko a ma " yaya, nuguma bolo be ke a kala ye. ni bi temena i na i ja sigi dumuniko la."

sebenni :

o p
 pi
 poro
 pelu di n ma



boloci be dugu kɔnɔ bi

boloci

ci

c

c c c
 ci ca cu ce co cɔ

cike celu cɔmi ciya caya
 cogoya cesiri cekɔrɔba

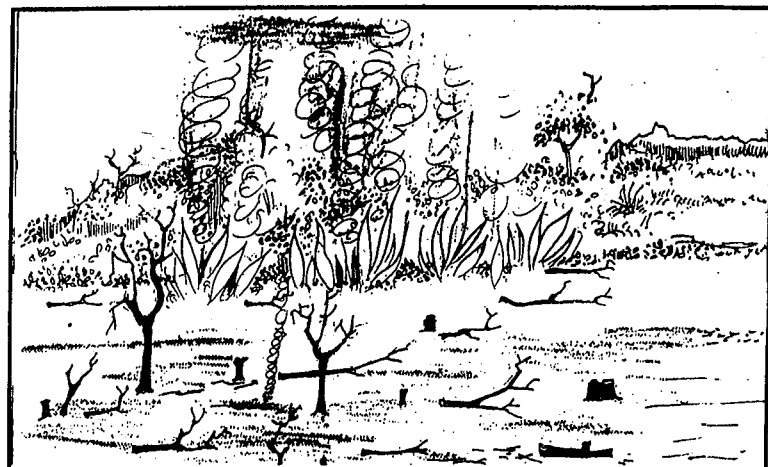
boloci

a kalo saba file, banacebugu bana cayara. ce te to, muso te to. banacebugu ce ni a muso kɔnɔnafilila. u ye ci bila dɔgɔtɔrɔ cekura ma.

cekura ni a ka bolocijekulu nana.u ye dugu bolo ci. ali, sali, buba, lala, fatu ani yaya bolo cira. o kera sababu ye ka bana dɔgɔya. ni i bolo cira a ka ca a la bolocibaliya bana te i minɛ.

sebenni :

c c
 ce
 boloci



kungojeni be jiri halaki
 halaki
 ha
 h

h h h
 hi ha he he ho ho
 hine hiji hami haju
 hukumu halala hijabu hakili harabaharaba

kungojeni

tasuma ka jugu jiri ma. a be jiri halaki fo ka a faga. ni o kera, dugukolo nafa be dogoya sabu, ji be jiri de nafe. jiri fana de be dugukolo lakana ka a kisi tile ma. tasuma be na ni jinabaliya ni ja ye.

jinabaliya be na ni jamana saheliyali ye. bi, jiritigekojugu ni tasuma ye ja basigi jamana kana. ni o ma kele, jamana ka soro be nagasi.

sebenni :

h h
 here
 hine
 hali bi



nele be daga dilan

nele
 ne
 n

n n n
 ni nu ne ne no no
 nine kepe dape neda
 nama kape nime dibe bibe tibe

dagadala

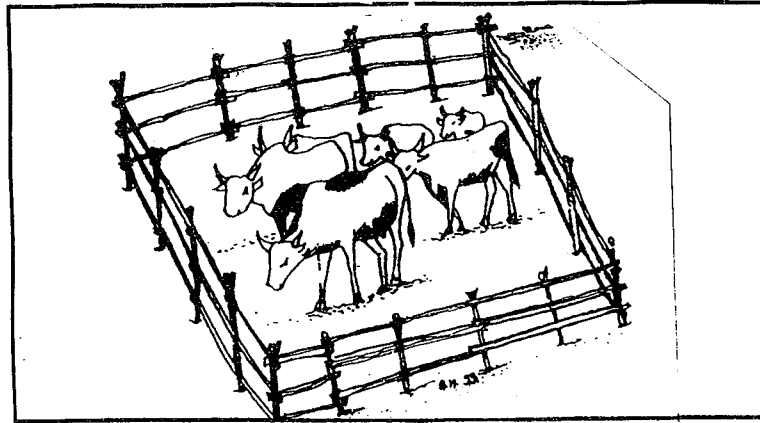
nele ye jelike muso ye. ale de ye sali ba ye. nele be daga bo . ni a nana ni bogso ye ka bo bogso la, a be a gosi ka a magaya, ka a dogi, ka dagada damine. ni a ye do da, a be o sigi tile la. ni o jara, a be o jasi ka o nuguya. ni daga cayara, a be u jeni ka u su dagasuji la.

nele ka daga te gala. kari o kari, mobilitigi do be bo bamako, ka na u nafe.

nele be nafa soro dagada la.

sebenni :

n n
 nepe
 bipekatapinina



misiw be were kono
 were
 we
 w

w w w
 wi wa wu we wo wo

walasa wasa wele pewu wuli kawule gawulo
 wuruba waye wolodugu wulu wulujega.

misiw

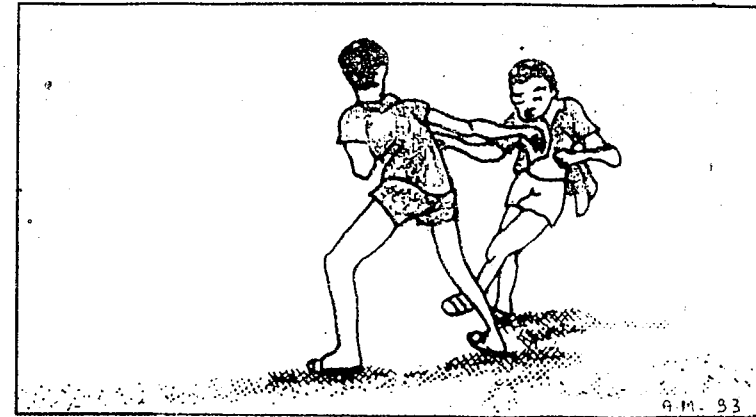
misimara ka di hamadi ye. ni i sera a ka were la, i be kabakoya ka i nagali. hamadi ka misiw balocogo ka ni. sogoma o sogoma, u korla be ce ka a je, ka soro ka ji ni dumuni sigi u koru.

misitula dama de be hamadi fe. ni i ye i bolo da u fari la, fo a no be to a la. misidogatoraw fana te fama a ka were ma. olu be to ka na misiw laje, ka u furake.

W : misi, misiw, ce - cew.

sebena :

w w
 wo
 wa
 i ka kene wa ?



yaya ni zana be sineta la

za

z

z z z

zi za zu ze ze zo

zu zazu zawiya zumana

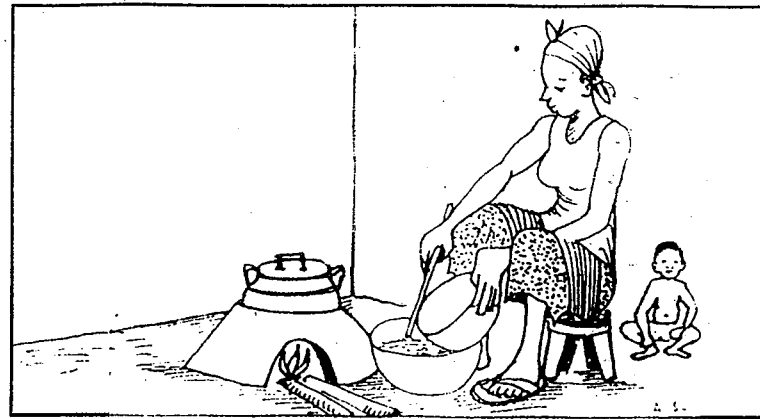
zozefu zenerali zuluyekalo

sineta

patil a te diya bil zana ni yaya be sineta la! disiba fila! telesabayoro! tiga te ke o na na. ayiwa titati dabara! zana mana yaya sama ka na a yoro, yaya fana be a sama. disi ni disi. tele ni tele. ko file de! du ni dudadu jirayoro! zana ko ale ba ye a wolo, yaya ko ale ba ye a wolo! woromugu wa ? kafiye wa ? si ka juru te si la. ni zana ye yaya korota ka a seri, o be na i jo cewu. ni yaya fana ye zana korota ka a seri, o yere be na i jo cewu! ee ! yaya ye dugu bila! zana ye a korota yewu, ka a fara duguma. jama kulela: " zana sera! zana sera!".

sebenni :

z z
 za
 zu
 zazu



**gakuruṅana be setu fe
gakuruṅana**

ḡa

ḡ

ḡ ḡ ḡ

ḡa ḡu ḡe ḡo

ḡana ḡunu ḡeḡe ḡami ḡama

ḡanaki ḡaniya ḡanamunamu ḡunugunu

gakuruṅana

gakuruṅanako kera fayida ye musow ma. ni
gakuruṅana be i bolo, i ka dumuni be ma nɔgɔya ni
teliya la, wa i ka dɔgɔ meneta te caya. sisi te muso ḡe
mine ka gakuruṅana to a bolo. gakuruṅana kera sababu
ye ka dɔ bo jiritige la. jiritigebaliya be sigiyɔrow n'u
lamini lakana, ka ji nata caya.

sebenni :

ḡ _____ ḡ _____

ḡana _____

ḡunu _____

ḡana ni ḡanamunama _____

seginkanni

p c h ḡ z ḡ

pi pa pu pe pe po po

ci ca cu ce ce co co

hi ha hu he he ho ho

ḡ ḡa ḡu ḡe ḡe ḡo ḡo

wi wa wu we we wo wo

zi za zu ze ze zo zo

ḡi ḡa ḡu ḡe ḡe ḡo ḡo

pine ḡewo celu ḡunu woroji zuluye
ḡanamu hakili cogoya ḡuguli hawusakala
ḡejimajo ḡaniyajira peḡupetu zenerali.

misiw be jele ni setu fe. u ye u kalifa zana la. bere
be zana bolo misiw kama. zana te misiw bugo kojugu.
misiw cayara zana ma.

sebenni :

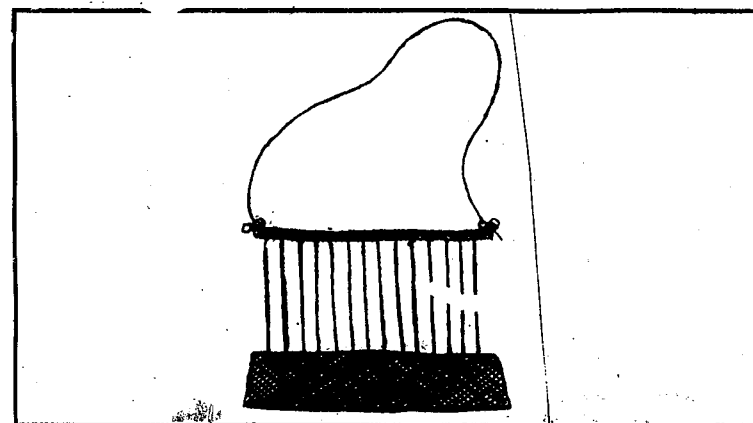
p ḡ c z ḡ h _____

ḡana ye ḡo sene _____

ḡo ḡeḡe ka ca _____

siginiden kunbaw
mɔgɔtɔgɔ walima dugutɔgɔw bɛ ye cogo di ?

siginiden misɛnw	:	o	u	i	
u bɔnna siginiden kunbaw:		O	U	I	
siginiden misɛnw	:	ɔ	ɛ	e	a
u bɔnna siginiden kunbaw:		ɔ	ɛ	E	A
siginiden misɛnw	:	c	y	w	p
u bɔnna siginiden kunbaw :		C	Y	W	P
siginiden misɛnw	:	z	s	k	j
u bɔnna siginiden kunbaw :		Z	S	K	J
siginiden misɛnw	:	ɲ	ŋ	m	n
u bɔnna siginiden kunbaw :		ɲ	ŋ	M	N
siginiden misɛnw	:	f	b	d	l
u bɔnna siginiden kunbaw :		F	B	D	L
siginiden misɛnw	:	t	h	g	
u bɔnna siginiden kunbaw :		T	H	G	



Sibiri ka niiri karila

nii

ii

ii ii ii

i ii i ii

cii bii pii fii yii hii

miiri diine jidi tiime kiime

Sibiri ye kaletigi ye

Sibiri diine ni a ɲaniya ka ɲi. A te miiri fosi la fo ka mɔgɔw mago ɲɛ. Tarata sɔgomada fe, a wulila ni kɔnɔboli ye. A kɔnɔ bolila fo ka a juguya. A kɔnɔnafilila. A ko a muso sira ma: " taa dɔgɔtɔrɔ wele ka na."

Sira taata, a ye a miiri a ce sibiri ka bana sababuya la. A ko a yere kɔnɔ: " i bɛ a sɔrɔ waye diine jugu ka sɔgo jugu de ye kɔnɔboli bila ne ce la"! Dɔgɔtɔrɔ nana sibiri laje. Ka ganida di a ma. Sibiri keneyara.

Sebanni :

_____ ii _____

miiri _____

niiri cira _____



Cikela be waabo la
waabo
waa
aa

aa aa aa
jaa taa naa waa baa
baana daaba maano faaro saame
baarada faamaya babugubaara daaduru.
Waabo

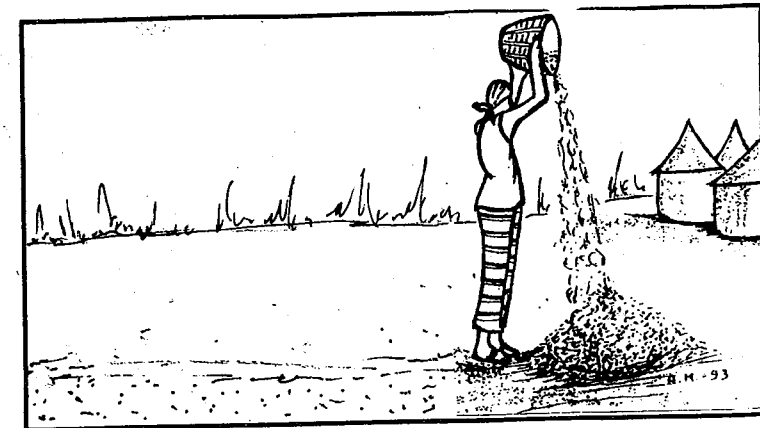
Sedu ka kise. A ka foro be jini ka dogoya. O la, a hami kera forokurabo ye.

Sogoma o sogoma, Sedu be soli ka se waada la ni bese, falo ani jele ye. A be waa bo, ka jiri tige ani ka jiri ju bo, ka nagasaw laje yoro ni yoro. Sedu te tile bila. A te i lafinebo fo a muso ka na ni dumuni ye.

Wula fe, a be tasuma bila nagasaw la k'u jeni. Sedu ye forokeneba soro ka a sabu ke waabo ye.

Sebenni :

aa
baara
kaana
baanabaana



Setu be nosuuru la.
nosuuru
suu
uu

uu uu uu
muu cuu yuu suu
suuku suuru luulu duume
suuteli biduurula suurutala

Muso sebe

Samiye fe, muso si ka to te mo Setu ta ne. Kabini selifana, a ba a ka baaraw damine ka bila sini ta ne. Setu be no cogori, ka a suuru, ka a susu, ka a da tile la. Fajiri mana wele, Setu b'a ka darakadaga ni a ka tilelafanadaga sigi, ka a ka nomugu bo. Daraka te mo ka a soro todaga ji ma wuli.

Musosebesoro ye daamu ye. Setu ye a ce ka luulu ye. A be baara ke, a be sabali, wa a te suute abada.

Sebenni :

uu uu
duuru
tuutu



Mayamu ye dagafeerela ye.
dagafeerela

fee

ee

ee ee ee
yee cee fee tee dee
seere feere yeele feereda seereya

Mayamu

Ɔele ye dagadala ye. A ka dagaw ka ni kojugu. Ni i ye u ye, i te u kanu mogo were si ye, ni i yere te. A terimaso ye Mayamu ye. Alamisa o alamisa, Mayamu be na Ɔele ka dagaw tige a fe, ka taa u feere dogo la.

A ka dagaw te gala abada. Mayamu be tɔnɔba sɔɔ dagafeere la. O ye demɛba ye a bolo celasigi kɔnɔna na. Mayamu ye muso laadiri ye. Ɔele ka dagawari si te to a la.

Sebenni :

e ee

see

fee

a be daga feere



Feleblaw ye koro mine

kooro

koo

oo

oo

oo

oo

foo

boo

soo

coo

doolo coole boolo sooro foolo koori
koorokaara doodo cooko.

Feleba

Koorosogo ka di Amadu ye. O de kama, kari o kari, sɔgɔmada fe, a ni a teriw be taa wulayaala la tudaw la. Tuma daw la kungoyaala be diya u la. U be sɔɔ ke fo ka wasa.

Bi de sa, fosi ma sɔɔ fo koro. Wuluw yaalayaalato ye a ye. U bolila a nɔfe ka a mine tu kɔnɔ. U be a cin-cin, ka a tufa-tufa, ka a firikifaraka, i na a fo u bena a faga. Amadu bolila ka na a to lase. Amadu ni a teriw ye koro tobi, ka a ke kuwa. Wuluw niyɔɔ kera kɔnɔnanuguw ye.

Sebenni :

oo

koorokaara



Sali be ji seene

seene

see

ee

ee

ee

ee

cee pee fee mee kee bee

beele neema feene feere feerebo

neemaya

feerebobaga

Basaya ka di Sali ye.

Sogoma o sogoma, ni Sali wulila, a be i ko ka i je, ka soro ka sokonmogoo bee fo. O ko, a be taa ji pini orobine la ka na. A be sokonodaga bee ko ka u je. A be tila ka ji seene u konoo ni finiye walima teme do ye ka soro ka u datugu.

Banakise ye a to banako be Sali joro. O de ye a to a be a yere lakana ani a somogow. Wa a ko ka di a ba ye.

Sebenni :

ee ee

feene beele

kaja be ji seene daga la

Seginkanniba.

ii aa uu ee ee oo oo

i a u e e o o

dii kii zee mii nii sii tii

baa waa faa gaa haa doo yaa

buu koo duu fee kuu luu puu tuu

cee fee kee foo mee pee nee see

woo yoo moo kee too goo noo

diine kiime miiri niiri tiime

baara gaala haali maana paara

duuru kuuru luulu suuru tuubi

feere seere taama seere neema

boolo cooko doodo foolo kooro

tooro fooro koori mooro nooni

faama sakene jakeere lamine

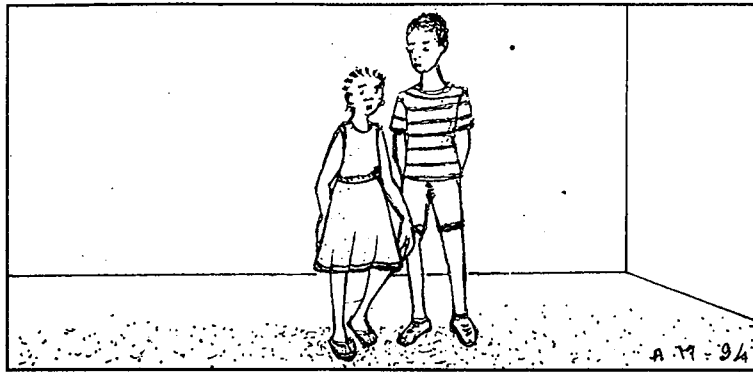
taabaa taamaseere fasobaara

saafurulayi kaaribaliya beele feere

Sebenni :

ii aa uu ee oo

baara te ne kaari ko



Lala ye Ali naƙƙa ye
 naƙƙa
 naƙƙa
 naƙƙa

naƙƙa naƙƙa naƙƙa
 naƙƙa naƙƙa naƙƙa naƙƙa naƙƙa
 naƙƙa naƙƙa naƙƙa naƙƙa naƙƙa
 naƙƙa naƙƙa naƙƙa naƙƙa naƙƙa

Ali ni Lala

Ali ni a naƙƙa ka di i ko dinƙƙa. Ni Setu be taa sugu la, a be a fa Ali ka i hakili to Lala la. Ali be a naƙƙa naani. U be u sigi so kano walima da la ka Setu makano. Ni u ma ne yaala ka, Ali be Lala bolo mine, u be taa yaala . A te taa ka a to yoro si. Sani, u be Setu nata ye ka ba sugu la. Setu be gomi kano ka di ke a la ka a di u ma. Lala kake Ali ka ni, a be a naƙƙa berebere.

Sebenni :

naƙƙa naƙƙa
 naƙƙa naƙƙa
 naƙƙa naƙƙa
 Lala ye Ali naƙƙa ye.



An ka kalanyoro file
 kalanyoro
 lan
 an
 an an an
 kan san tan gan ban dan
 zanke manan sanba danbe banfula
 mankan bajalan daman jangarabu

An ka kalanyoro

Nin ye an ka kalanyoro ye. A be dugu tilebinyanfan fe. Kogo jora ka a koori, walasa ka a tanga baganw ma. An ka kalanyoro ka ni kosebe. Jiri caman be a kano. Ji be ke u koro sogoma o sogoma ani wula o wula. Kalanyoro dukene be furan musomanninw fe. Kalansow ce ka ni. U kenemana ye nujujima ye, u sokonona ye jeman ye. An ka kalanyoro ka di ne ye.

Sebenni :

an an
 an an
 n be taa San sini



Ba be nsiirinda la
nsiirinda
irin

in in in
bin jin min sin cin kin
dinge singa kinda pintin kɔnɔnin finsigi
jiginjigin finfingaale tinminemuso

Ba be maana ba

Su o su, ni tila kera dumuniko la, dukɔnɔmɔgɔw be u laje Ba dafɛ, a ka maana da u ye. Mɔgɔ si tɛ taa yaala. Ba ka maanaw ka di kojugu. Jinɛw, mɔgɔw, sogow, nin bɛɛ be kofɔ a ka maanaw na.

Bi maana folɔ kɛra suruku ni je ka maana ye. Ba ko : " Suruku nana je sɔrɔ jirisumaba dɔ kɔrɔ. Je worobu nege ye suruku minɛ. Suruku ye a laadi a ka wuli ka taa i da yɔrɔ wɛrɛ, ni o tɛ balannako be se ka a sɔrɔ". Ba ye i jo folɔ bɛɛ ka i hakilinata fɔ maana in bɛna ba ni min ye. Bɛɛ ye i hakilinata fɔ. Ba sɔrɔla ka maana tɔ lase.

Sebenni :

in in in in
taa finfin san



Kalandenw be kalan na
Kalandenw
denw

en en en
gen sen len yen den
denba tenda benbe kelen
pentelu gengeren cekurulen

Kalandenw be kalan na

Kalandenw file nin ye kalanso kɔnɔ. U sigilen be sigilanw kan ka u karamɔgɔ file kɔnɔman. Karamɔgɔ tɔgɔ ye Siriman.

Tuma dɔ, Siriman be kalandenw jininka kalansen yelenw na. Kalandenw be u bolo kɔrɔta, ka a jaabi. Tuma dɔ, a be dɔw wele ka na walanba la ka jate walima masalabolo dɔ kalan. Siriman ye karamɔgɔ numan ye. A cɛsirilen be a ka baara fɛ. A diine ka ni. Kalandenw yɛrɛ timinan ka di. Dusu be u la. U be kalan mine ni sebe ye.

Sebenni :

e en
geren
Daaba denke be jenbe fɔ



Dunun be fere la

Dunun

nun

un

un un un

cun jun sun kun dun
cuncun fununfunun dusunugun nunkala

Dunun be fere la.

Ni kalo jera, su o su, dunun be fo, sanko alamisasuw ni karisuw. Cemanninw ni musomanninw bee be na fere la ka penaje ke. Magakaraba daw yere be na ka a laje. Ni surafanaw dunna, penaje be damine. Dunun be goloba cemannin murumuruninw kun folo. Olu be u sebekoro yaban ka soro ka taa u da.

O ko, penaje be basigi. Kene be to cemanninw ni musomanninw ye. Olu be dankili da folo, ka tegere sumaya ; dununfolaw yere be dununw sennasumaya ; ni dankili ni dunun kenena tuma min, dankelaw be wuli. Ba don ne sa dere! Panni, telci, kalili, i negela te ke nin si ye. Dunun be fo fo ka taa dugu tila. Ni dugu tilala, bee be taa i da.

Sebenni :

un un

Dunun be fo su in na



Donso ye sonsan faga

Donso

Don

on

on on on

bon don kon son ton

bonbonsi konnege dondoli kolon

Sule

Nin karfo be fulake cekaraba do de kan, ko Sule. Sule tun ye donso ye. Donso gundobatigi tun don. a taye tun ka di, o ye diya dan ye fo daw tun be a wele ko kisekelenfili.

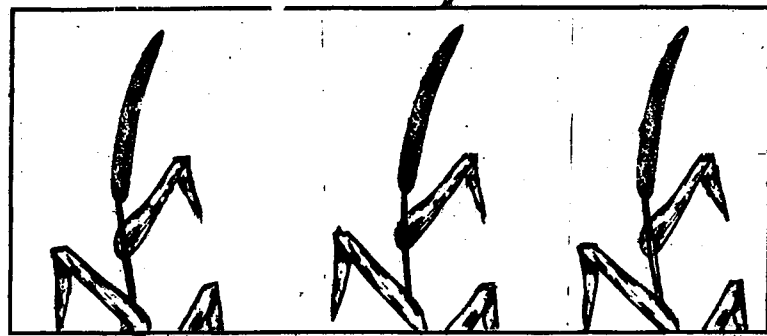
Sule tun mana ba sagoma, a tun te don fo su; ni a tun bara su fe, a te don fo sagoma. Ni Sule tun ye a ke a ka donsofiniw na don o don, ka a ka wolomasiri ta ka kungosira mine, kungo fantan bantan, a muso tun be tobilidagaw ko ka u laben, ka u sigi, sabu a be a don a ce bololankolon te jigin so. Daje, mankan, minan, nin tun ye a ka sogo fagata de ye ka caya. Nasogo tun te dese tuma si Sule ka so.

Danakoro ye dije to don min, donsojenajeba kera dugu koro. O ye laada koro ye donsow fe.

Sebenni :

on on

donsoke bonbon



Ɔɔ ye senefen ye

senefen

fen

ɛn

ɛn ɛn ɛn

gen nen ken ben den men

deben seben nengoya tenenmuso sementiya

Ɔɔ

Ɔɔ ye an ka jamana senefen nafamaba ye. A be sene fan bee fe. A be se ka ne ni nɔɔba te. A be jidese fana murun, ni o ye a sɔɔ a ma wolo. Ni nɔforo senena ka ne, Ɔɔ caman be sɔɔ. Ɔɔ ye balo nafama ye. A be joyɔɔba la baloko la. Malo de be ale dafa. Ɔɔ be ke to, basi, nɔmi, dege, seri ani suman caman werew ye. Ɔɔbu be fin ka ke basi ye.

A ka ni fana bagan ma. Ɔɔkala ye baganbalo numan ye. A be ke mago werew ye.

Sebenni :

ɛn ɛn

ken

fenfenema

sensenni

Seginkanni

in an un en ɛn on
 nin nun nen fan
 kan kun ken kon fen
 bon ban ben bin ton tun.

janjon singon kelen jenge
 bonbonkun kolonnin numan duman
 dogokun fanfanin dorogolen kolonkolonni
 ponponpogolonsun sonsolimasoli kaliyabonbon

San o san do be bo sanji la. Sahelikungo jamanaw segenna. U ye faere sugu bee siri. U ye pinini ke fan bee. Ko kun werɛ te ja in na jirintanya ko. Sisan, bee ka i cesiri jiriko la.

Sebenni :

in an un en ɛn on

san nana sunsun be den



Tɔnpɛnaje ye bi ye

Tɔnpɛnaje

Tɔn

ɔn

ɔn ɔn ɔn

dɔn nɔn mɔn sɔn tɔn nɔn

dɔnko sɔngɔ sɔnjugu bɔlɔn jɔnjɔn kɔlɔn.

Tɔnpɛnaje ye bi ye

Dugu nisɔndiyalen don jinan. Senefenw jɛna. Jɔ, maɔɔ, fini, nin bɛɛ kelen bɛ ka jiginew fa. Dutigiw haɔminanko nɔɔɔyara, nisɔndiya bɛ fan bɛɛ fɛ. Tɔnpɛnaje surunyanen kamalɛnkuntigi ye wele bila arajo la ka a suda. Jɛnaje don yere, musomanninw ye fere furan, ka ji ke a la. Dunun bɔra wula fɛ. Cekɔrɔbaw fɔlɔ ye u dɔn ka u ka nisɔndiya jira ; musokɔrɔbaw yere ye u kerɛmu. O kɔ, kenɛ bilala cemanninw ni musomanninw ye. Waati selen, kamalɛnkuntigi ye dɔw bila ka taa sumanw ta ka na: lenburuji, nbuuru, siyɛ, sogo, malokini, nin bɛɛ ye jɔɔɔn sɔɔɔ kenɛ kan. Bɛɛ ye a dun ka i fa. Fitiri selen jɛnaje bilala.

Sebenni :

ɔn ɔn

Dɔnsen yɛlɛmana

Tɔnkuntigi ye tɔndenw wele



Npiye bɛ nbiliw mine

Npiye nbiliw

npi nbi

np nb

np nb np nb

ba nba bi nbi bɛ nbɛ npi nbe npe
pan npan para npara nperɛ buru nburu

Npiye bɛ nbiliw mine

Sanji nana ka sumaya da. Su kolen, yeelen tugulen, nbiliw bɔra ka fan bɛɛ fa. Npiye ye lanpan ta ka taa o sigi yɔɔɔ jan, kɔlɔn dɔ kan ka tila ka ji ke tasa dɔ kɔnɔ ka o sigi kɔlɔn kɔfɛ. Nbiliw bɛ na lanpanyeelen nɔfɛ. U bɛ bin tasakɔnɔji la. Npiye bɛ u saalo, ka u kamansi bɔ, ka u ke tasa were kɔnɔ. Npiye ye nbili caman mine nin cogo la. Ni dugu jera, a ni a kɔrɔmuso Fatu bɛ u jiran ka u dun.

Sebenni :

np nb

npari nbɛda nperɛ

nbili sigira npan kan



Ngolo ye nkɔnifɔla ye

Ngolo nkɔnifɔla

Ngo nkɔ

Ng nk

k nk g ng

ka nka go ngo

kaani nkaani kɔsɔn nkɔsɔn kunje nkunje

kɔri nkɔri gomi ngomi kɔni nkɔni

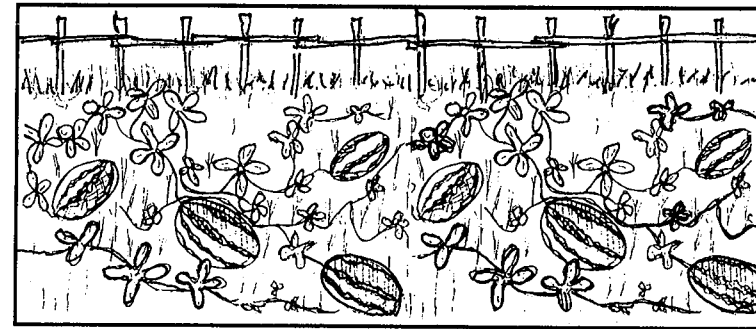
Ngolo ye nkɔnifɔla ye

Ngolo be juruwɔɔɔ fɔ. A ka juru ka di. Ngolo be ko kɔrɔw dama de lakali. A ka maanaw be boli kelemasaw ka kewalew ani hadamadenya nesiraw kan. I te Ngolo ka juru lamɛn ni dusu ma don i kɔnɔ ani ka i bila sira numan kan. Ngolo be taa dugu ni dugu.

Ni a sera dugu min na, a be baro ke yen. Dugu bee be nɔgɔn sɔrɔ a ka baroda la. Kuma te ke sanko ka mankan ci. Ni den min kasira, i be cekɔrɔba dɔ kan mɛn: " wuli ni den ye, an ka maana kana tɛmɛ an kan!" Ngolo ka juru ka di cogo min a ka nɔgɔn o cogo la. A te jɔn a sɔnfɛn na. A be o minɛ ka dugu barikada.

Sebenni :

nk _____ ng _____
 ngolo _____ kunkolo _____



Nsɛrɛforo be Sedu fɛ

Nsɛrɛforo

Nsɛ

Ns

ns ns ns

so nso sa nsa son nson sana nsana

sara nsara sere nsere nsaban sira nsira.

Nsɛrɛforo be Sedu fɛ

Sedu ye senekela ye. A be nsɛrɛforo da. Ni samiye sera, a be a ka nsɛrɛforo buluku ni misidaba ye, ka a dan kise saba-saba. Ni nsere falenna, Sedu be daba ta ka a ka nsɛrɛforo bee kɔrɔsiyɛn. A be nserebolow latilen. Ni i sera Sedu ka nsɛrɛforo la, fo i be nisɔndiya. Ni a ka nsere sera, a be denmisenw ni magɔkɔrɔbaw bee sɔn, ka taa a ta fɛrɛ sugu la. Sedu ye nafaba sɔrɔ a ka nsereko la, fo dugumogow nebɔra a fɛ.

Sebenni :

ns ns

nsana

nsere ni nsaban, jumen ka di ?



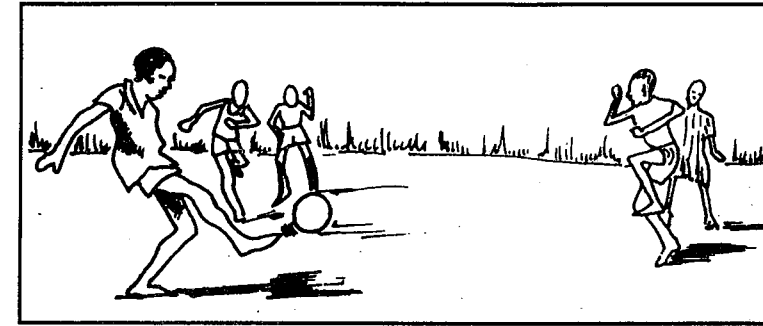
Nci be boli nfirinfirinninw nɔfɛ
Nci nfirinfirinninw
Nci nfi
Nc nf
nc nf nc nf
 cɔlo nɔlo ncangara ncɔɔn ncɔɔki
 firifiri nfirinfirinnin cɔɔ ncɔɔɔ

Nfirinfirinninw

Don da wulada fe, Yaya ni a dɔgɔke Nci taara yaala kɔda la. Nfirinfirinnin caman tun be yen. Kelen tun be yen, o tun ce ka ni ni a to beɛ ye. Nci bolila o nɔfɛ ko a be o mine. A bolila, ka boli, a ye a sɔɔ ka na tulon ke ni a ye. Yaya ko a ma : "kana a to a ka sa i bolo de!" Nci ye i to tulonge la, nfirinfirinnin kaman fila mugumugura a bolo. Nci nisɔngoyara. A ye i dogo ka taa nfirinfirinnin bila bin na. Ka a ta o don na ka na a bila bi la, Nci ma sɔn nfirinfirinninmine ma.

Sebenni :

nc nf nc nf
 Nci ye nfirinfirinninw mine
 ncɔɔn be sɔnɛ Sikaso



Denmisɛnw be ntolatan na
ntolatan na
nto
nt
nt nt nt
 te nte te nte te nte taba ntaba tama
 ntama tomi ntomi tenen ntenen tugun ntugun

Denmisɛnw be ntolatan na.

Kabini walahatile, Beɛke denmisɛnw ka ntolatanjekulu fila ye nɔɔn kunben u ka ntolacikene kan. Karamɔɔw, kamalenw ani musomisɛnw caman bɔra ka u laje.

Kabini file fiyera, jekulu fila in girinna ntola kan. Beɛ be a fe ka a tan ka a don nɔɔn ka jo kɔnɔ. Ni jekulu fɔɔ mɔɔw ye a sɔɔ, u ba a tan ka a di-di nɔɔn ma. U te a fe jekulu filanan mɔɔw ka a sɔɔ. O mɔɔw be boli ka u kunben ka ntola tan ka bɔ u sen kɔɔ. Jama nisɔndiyalen, mankan be bɔ fan beɛ. Dɔw be boli, ka u pan, ka u cun ntola nɔfɛ. Dɔw be bin, ka kolonkolon ka tila ka wuli ka tugu ntola kɔ. U be wɔsi i na a fɔ u kora. Jekulu fɔɔ mɔɔw ye jo yaara ka kuru kelen sɔɔ. O ma meɛn, jekulu filanan mɔɔw ye o jibo.

Ntolatan bilala o kan. A kera 1 ni 1 ye.

Sebenni :

nt nt
 nɔɔnye be yen ntenendon

Seginkanni

nk ng np nb nf nc ns nt
 nki nka nku nke nke
 ngi nga ngu nge nge
 npi npa npu npe npe
 nbi nba nbu nbe nbe ngo
 nfi nfa nfu nfe nfe nfo nfo ko nko
 nci nca ncu nce nce nco nsi
 nsa nsu nse nse nso
 nso nti nta ntu nte nte nto nto

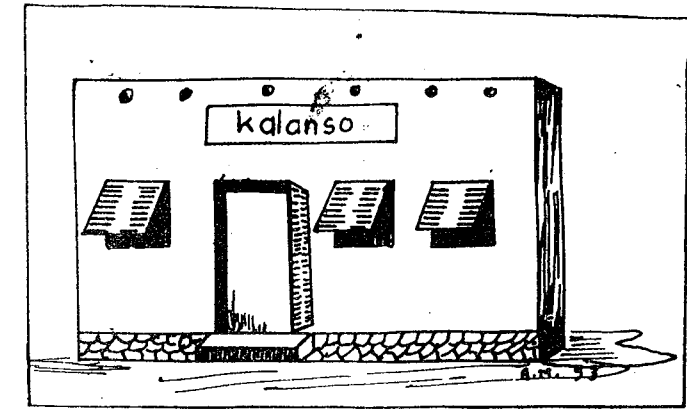
nkalon, nbenbe, ntumu, ncinin,
 npalan, npari, ngoolo, nsiirin,
 nsaban, nbeda, nkoni, nkobon,
 nkelenso, nkaranka, ngalobe,
 fala, nsiramugu, nkusunjeli,
 nkolonkolonba, nparakatolen,
 ntimintiminin.

Kirikarawatita, ntaww bora. A' ye u mine. A' ye
 ncon ba u la u kana fan da. Patisakana! Donnindon
 goman. Nci, do be i ka nserebu kan. Nkilikibolow,
 ngalobebolow, ngalamabolow, a' ye nin bee ta u kama.

Sebenni :

nk nt nb nf np nc ng

nsaban be feere lanpannin koro



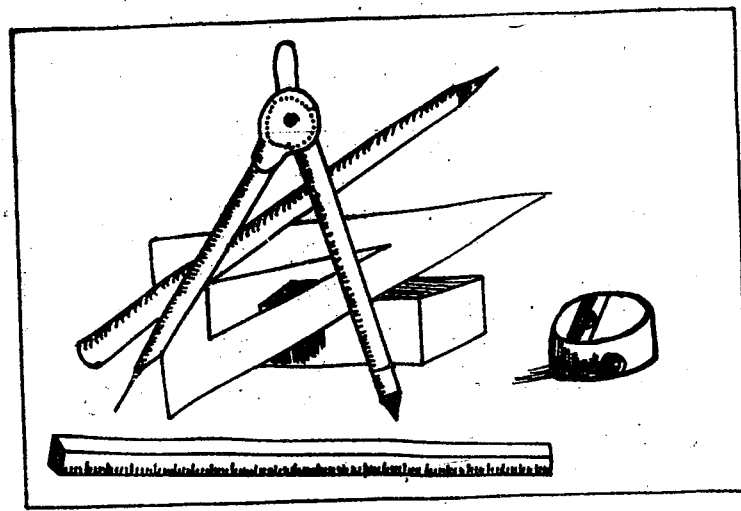
An ka kalanso

Kabini i mana se an ka dugu sokene kan, i ne be sago an
 ka kalanso de folo la. A jagan so te an ka dugu bee
 lajelen kono, bonya ni ceta na. A jalen don k'a ke soden
 kunba selekenanima ye, k'a bili ni toli ye. Kalanso in ko
 n'a konona bee serilen be ni laso ye ka ne, fo mago be
 siran k'i bolo mag'a la, i kan'a nago. A donda ferelen be
 ka soro ka folo belebele fila ke a kere n'a kere. A fan
 bee be datugu ni kalandenw bora.

N'i y'i jo ka kalanso in laje, fo a konodon nege be
 don i la.

Nininkaliw

1. N'i sera dugu sokene kan, i ne be da
 mun folo kan ?
2. A jagan so be dugu kono wa ?
3. A jalen be cogo di ?



Kalandenw ka baarakeminenw

Kalan daminɛdon, karamɔgɔ ye baarakeminen kuraw tila kalandenw ni nɔgɔn cɛ. Madu Jara ta kera : gafe kelen, kaye kura fila, biki kelen, tiiricilan kelen, walan kelen ani sɛbennikelan. Madu Jara nisɛndiyalen tora ka minen kura ninnu yeɓema-yeɓema, k'u file o k'u file. Gafe in de jaw y'a kun minɛ wa, kaye ninnu furaw jɛcogo de y'a kabakoya wa, mɔgɔ si tɛ foyi dɔn o la fo a yere kelen.

Nininkaliw

1. Kalan daminɛdon, karamɔgɔ ye mun tila kalandenw ni nɔgɔn cɛ ?
2. Madu Jara ta kera mun ni mun ye ?
3. Madu Jara nisɛndiyalen ye mun kɛ a ka minɛnw na ?



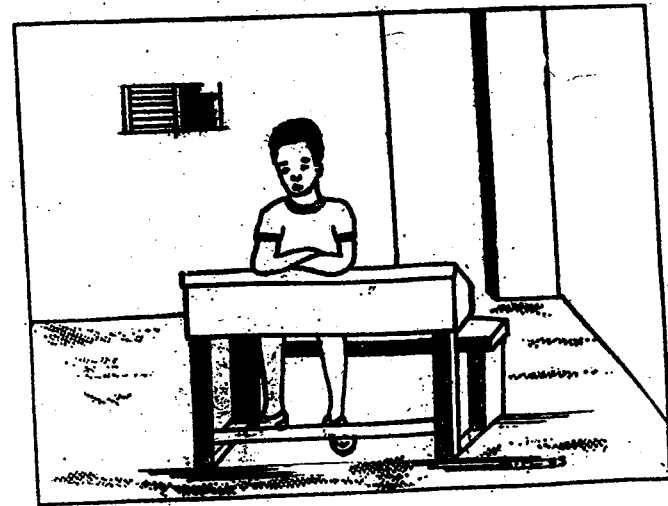
Ali ye kalanden bɛɛ ye.

Kabini karamɔgɔ ye gafe kuru ni kaye kuraw di Ali ma, cɛnin timinandi ye donkibaruseben fura kɔrɔw jini k'u kɔ datugu, cogo min bolonɔgɔ t'u sɔrɔ. A tila o tila baara la, a bɛ minen lasagon a ka npalan kɔnɔ walasa a kana nɔgɔ. Hali a kalanketɔ wali a sɛbenniketɔ, furaje minnu bɛ bɔ n'a mago tɛ se olu ma, a bɛ fura wɛrɛ ke k'olu datugu ka sɔrɔ k'i bolo da o kan.

San bɛ yeɓema ka baarakeminen ninnu numan to a bolo, i tɛ nɔgɔ ye u la, sanko farada. Ali bɛ nin bɛɛ ke ka d'a kan a b'a dɔn ko magonɛfen ka kan ka mara koɓuman walasa a bɛ se ka mɛɛn magonɛ na.

Nininkaliw

1. Ali ye mun kɛ walasa k'a ka gafe n'a ka kayew lakana ?
2. Nɔgɔ walima farada bɛ ye Ali ka baarakeminenw na wa ?
3. Mun na Ali b'a ka baarakeminenw minɛ koɓuman ?



Buba ye kalanden puman ye.

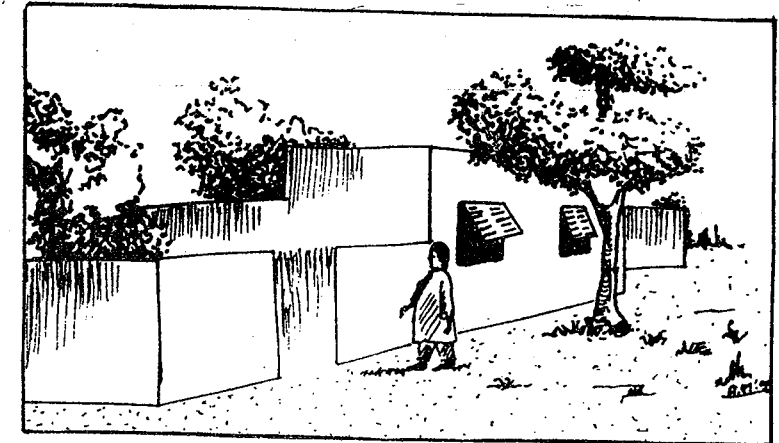
Kabini karamoƴo man'a fo kalanso kano : "a' ye walanw ta!" Buba be sin k'a ka walan jelen bo npalan kano, a n'a ka walansɛbennan ni cilan. O tuma a be cilan in da walan kan k'a tilen, ka soro ka sɛbennikesira puman fila ci walan kan ni walankiriyon ye. N'a tilala o la, a b'a bolow sago jagon na tabali kan, ka karamoƴo lamɛn. Ni karamoƴo ko waati min ko ka kayew ta, Buba b'a ka kaye bo ka bila tabali kan, ka biki ni cilan da o kerɛfe. N'a ye kaye dayele, a be sɛbenni ke a kano ni biki ye, ka tiiriw ci ni cilan ye. Bakari be nin bee ke ni timinandiya ye. I te nago ye a ka kaye kano, i te fura faralen ye a kano. A ka sɛbenni bee be sɛbennisira kano. Buba baarano koson, karamoƴo b'a tanu tuma bee. N'a tora nin cogo in na, a n'a ka baara puman nafa bo don do la.

Nininkaliw

1. Kabini karamoƴo mana a fo kalandenw k'u ka minnenw ta, Buba be sin ka mun ke ?
2. Buba baarano ka ni wa ?
3. Buba ye kalanden sugu jumen ye ?

walafili :

A'ye kalanden puman do jogo lakali.



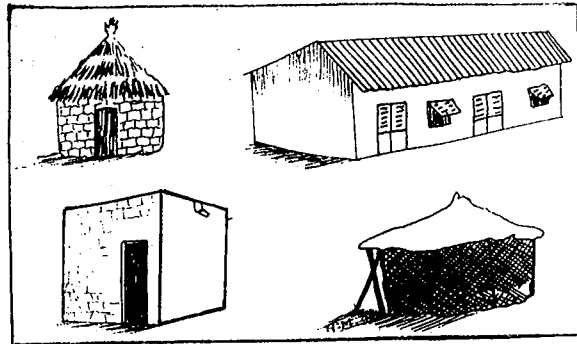
Sibiri ka du

N'i donna Sibiri ka du kano, i be folo a yere siyoro la, bulon kerɛfe. A kelen be ka gaba do jo a dala a ka fimineyoro kama. N'i taara jefɛ, i be se musow ka sow ma, ani denmisenw siyoro. Bulon fan kelen ye gaso ye, musow be tobili ke yen. Jegen fila be Sibiri ka du kano, kelen y'a yere ta ye, to kelen ye foroba ye.

Dukene fan kelen ye bagansiriyoro ye, sarimisiw be sirji yen ani bagan misenw. Dukene fan do in fe, ka taa dogodogo la, jigine fila sigilen be yen, Sibiri ka sumankisew b'olu kano. Sibiri ka du ka ni, wa a ferɛlen be. A ka kole be soda la.

Nininkaliw

1. Sibiri siyoro be yoro jumen du kano ?
2. So wɛre jumenw be du kano ?
3. Sibiri b'a ka sumankisew mara mun kano ?



Mali sow

Mali sow bɛɛ jɔcogo tɛ kelen ye. Jamana fan dɔw fɛ, dugu misenw na, so dɔw ye tufabuguw ye, dɔw yere ye tantaw ye. N'i sera kubedaw la, baarayɔɔ caman jɔlen bɛ ni siman ye k'u bili ni tɔli ye.

N'i donna u kɔnɔ, u bili la, jiriferenbaw defelen bɛ ka tɔliw datugu fo a bɛ ke i kɔnɔ k'olu dama de ye bili ye. Galodugu so caman jɔlen bɛ ni bɔgɔ ye walima siman ; so dɔw yere bɛ yen, olu ye sankaso fila ni saba ye. O sow kɔni ye "si ni si" ye.

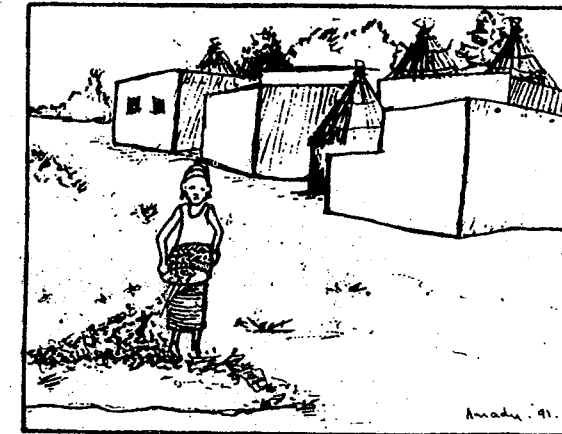
San o san kannabɔ ni barili t'o la. Samiyɛ bɛ don ka bɔ, sanji tɛ don olu kɔnɔ. A bɛɛ serilen bɛ ni laso ye, ka sigilan maganmanw ni dalan maganmanw bila u kɔnɔ ani minen cɛpi caman wɛɛ. O sotigiw bɛ wari caman ke ka so ninu jɔ, nka u b'a daamu bɔ ka da a kan u ni bɛ lafiya u kɔnɔ tuma bɛɛ. Wari yere jininkun de ye o ye.

Nininkaliw

1. A' ye Mali so suguya dɔw fɛ.
2. Galodugu so caman jɔlen don ni mun ye ?
3. U biliw ye mun ni mun ye ?
4. Sigilan suguya jumen ni dalan suguya jumen bɛ sɔɔ duguba sow kɔnɔ ?

Walafili

Aw ka so ye so suguya jumen ye ? A' ye kuma o jɔcogo n'a dilancogo kan.



An ka dugu

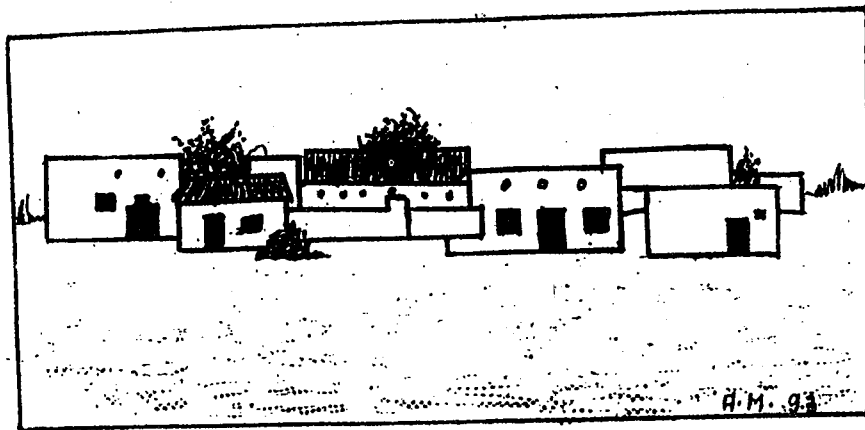
Anw ka dugu ye Moribugu ye. A tilalen bɛ kin saba ye : Kɔnaa, Surakala ani Sobakɔnɔ.

Kɔnaa mɔgɔw ye dugutigilakaw ye, an ka faamakuma bɛɛ bɛ fɔ yen, bulonba kɔnɔ. Surakalakaw ye mɔriw ye. Dugu denmisenw bɛɛ bɛ taa selisuranw kalan yen. An ka dugu alimami bɛ o kin in de kɔnɔ. Sobakɔnɔ mɔgɔw de ka ca ni Sokala tɔ bɛɛ ta ye. An ka dugu tɔnboloma ani bololabaarakela caman bɛ yen. N'i donna Sobakɔnɔ, o ye mankan dan bɛɛ ye tile fɛ : numuw negegosikan, kɔlemankan ni kolonkalankan golobalen bɛ fan bɛɛ fɛ .

Anw ka dugu tɛ kubeda ye, wa a tɛ sirabada la, a tɛ bada la, nka dɔgɔdugu don. O kɔsɔn, alamisa o alamisa, dafɛdugu caman mɔgɔw bɛ na Moribugu sannifeere la, wotorow kɔnɔ. An ka kubeda mɔgɔw fana bɛ na dɔgɔ o dɔgɔ mɔbilinin fila kɔnɔ.

Nininkaliw

1. Moribugu tilalen kin joli ye ? Jumen ni jumen ?
2. Kin jumen mɔgɔw ka ca ni Sokala tɔ bɛɛ ta ye ?
A mɔgɔw bɛ mun ke ?
3. Moribugu dɔgɔ ye don jumen ye ? A jɔbagaw ye jɔnw ye ?



An ka dugu sokalaw

An ka dugu sokalaw n'a duw bilalen be jagon na ni bolonniw ye fan bee fe. Dugu cemanee ye keneba ye. Mogo caman be tilen jirisuma na yoro min, o y'an ka dugu fere ye. Su fe denmisenninw be jagon soro yen, ka tulong ke kalo mana je. Yen de fana ye an ka dununfayoro ye, seli mana se. An ka sow ye bilisow ye ka kon ke u da la. San o san, an be bogotoli ke ka u sanfela n'u denenkolo mun sanni samiye ka se.

An ka dugu man bon, a ma bayelema folo, nka an ka kalanyoro be se ka ke sababu ye ka yelema don a la don do.

Nininkaliw

1. Dugu sokalaw n'a duw bilalen be jagon na cogo di ?
2. Dugu fere be yoro jumen ? Mun ni mun be ke yen ?
3. Mun be se ka ke sababu ye ka yelema don dugu la ?



Galodugu

Galodugu n'an ka dugu misenninw te kelen ye. N'i sera yen, fo i da yeelen be to fileli fe. Galodugu de ka bon wa, a sow de ka ji wa, i te hake si don o la. Duw kafolen be kare ni kare, ka soro ka nbeda tilennenw ke olu ni jagon ce. Nbeda ninu kere fila fe, jibolidingew sennen be ka fara ke k'u kankuw jo. Sokalako te yen.

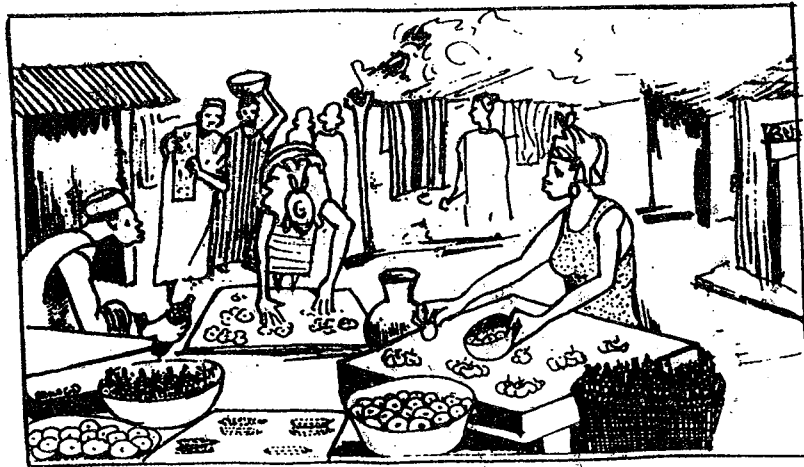
Galodugu tilalen be kin ni kin, wa o kin kelen-kelen bee be an ka dugu misennin saba walima naani bo bonya na. N'i wulila yaala fe galodugu kono, i be taama fo k'i senkolo ja k'a soro i ma se a dan na.

Galodugu kono baarayorobaw be yen, i n'a fo negejuruso, nisongosarayoro, dogotorsow, lakolisobaw, takalagomudilanyorow, bagidilanyorow, bitikibaw, o n'a jagonna caman.

Garaw fana ka ca, i n'a fo mobiligara, ani terengara.

Nininkaliw

1. Galodugu tilalen don cogo di ?
2. Sennataama la, i be se ka se galodugu dan na wa ?
3. A' ye galodugu baarayoro saba fo.



Galodugu sugu

Galodugu sugu n'an ka dogoƵ te kelen ye. A sugu be jo don o don, k'a ta sogaƵa na fo fitiri. Sufesuginiw yere be jo kin doƵ la. I be taa a sogaƵ galodugu kin doƵ bee ye sugu kelen ye. I be fen min jini ka dese o la, o fen te yen! Bitikibaw jolen be fan bee fe, k'u kono fa feerefen sugu bee do la. Foyi te doƵ kono ni bagi dama te : basanw, bagi jaw, wakisiw, fansiw ni birifiniw, olu defelen be k'a ta duguma fo bili la.

Bitiki doƵ be yen, i te foyi ye olu kono ni negeso ni moto kuraw te ani u minenw. Mobilibitikiw be yen, n'i sera olu da la, fo i mago be sa fili fe.

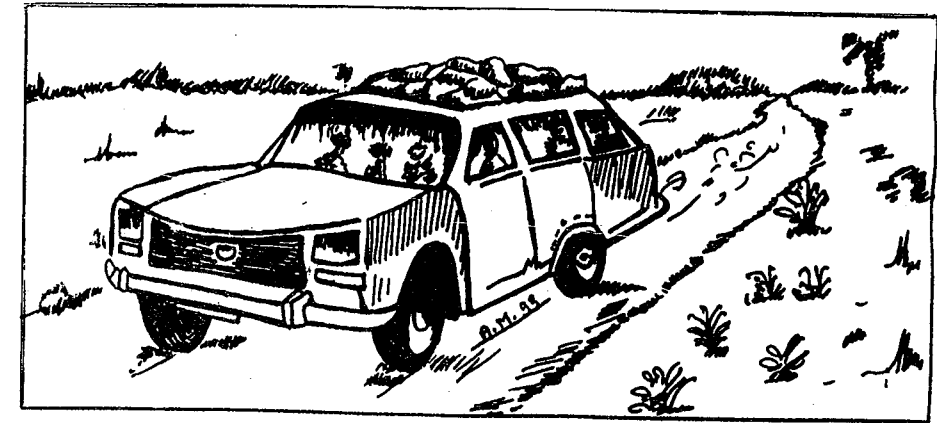
Tasabitikiw, lanpanbitikiw, sabarabitikiw, a bee tonnen be jogaƵ dafe ka taa. Sannikelaw be don u kono cogo min, u be don ten. NafenfeereyoroƵ ni sogofeereyoroƵ kelen be gabaw ye ka toli da u kunna, ka sogaƵ ka siman ke k'u dugukolo mun.

Nininkaliw

1. Galodugu sugu be jo don jumen ?
2. Bitiki jumen ni jumen be sogaƵa kono ?
3. Nafenw ni sogow be feere yoroƵ jumen ?

Walafili

1. A' ye kuma a' ka dugu sigicogo kan.
2. Walanbila la, i taara bo i donbaga do ye duguba kono. I ye min ni min ye yen, o lakali.



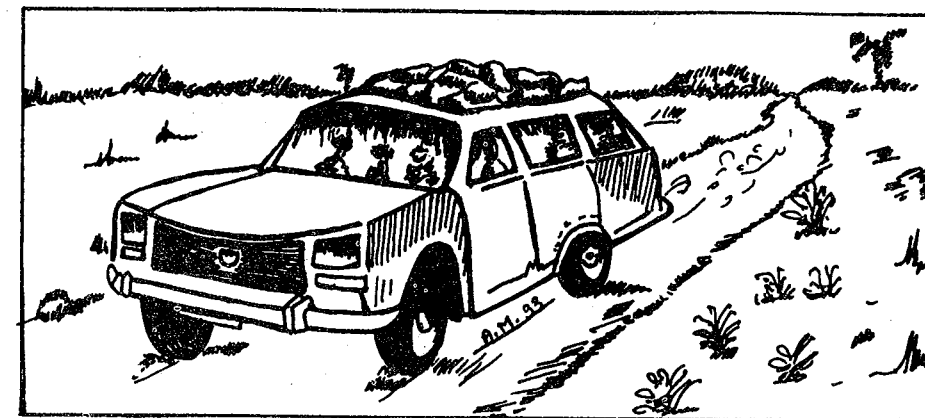
Mobili ye duguw surunya jogaƵ na (kun folo)

Walan bilalen, Musa fa ko k'a b'a bila ka taa bo a tenemuso ye Faana. Taadon selen, u ye Musa ka minen laben ka na n'a ye mobilida la. Mobilida yere in y'a dama koba ye. A jama de ka bon wa, a mobili de ka ca wa, i te foyi don o la, wa mankanba be yen tuma bee. Mobili jolen be kulu ni kulu, takisiw werentelen be jogaƵ da fe fan kelen. Duuruninw olu b'u dan ma, kaarew fana b'u dan ma. SebentayoroƵ dayelelen be. Taamanaw tonnen be olu da la. N'i be taa dugu min na, i b'o taasara di, k'o seben mine. O tuma i be i jasin a dugu mobilitayoroƵ ma ka taa don o mobili kono.

Doniyelennaw be doniw dalakeƵe mobiliw sanfe k'u siri ka je. Ni mobili min mago dafara, o bolibaga b'o wuli ka sira mine. Tumanin kelen i b'o ko tununnen ye. Sann'a fa ka tila sebentige la, Musa tun be ka nin bee kolosi, fo k'a naalo ta. Musa tora o de la, fo a fa nana ni seben ye, k'a bolo mine k'u sin Faana mobilitayoroƵ takisi do la. O doniyelennaw y'a ka fininasiri mine k'o fara doniw kan, Musa kera ka takisikonmogow dafa. Mobilibolila nana don ka mobili wuli. Bilasiralikelaw ni dugutaalaw y'u bolo korota jogaƵ ye fo k'u tunun jogaƵ na.

Nininkaliw

1. Musa fa ko k'a b'a bila ka taa ba joni ye ? Yoro jumen ?
2. Mabili suguya jumen be ta mobilitayoro la ?
3. Joni ye seben ta ka di Musa ma ?
4. Musa donnaabili suguya jumen koro ?



Mabili ye duguw surunya joron na (kun filanan)

U bolen dugu dafe, mobilibolila tora ka da faraabili teliya kan fo k'a ke i ko ntanfere gangoro taato. I te foyi men tugun fo finfarakan ka taa, jirisun minnu be sirada la i b'olu sinto de ye ka na teme i sigilen na i ko nimafenw. N'i y'i to ka sira seenenen ye ka yelen kulu jan da kuncema, tumanin kelen, i b'i yere ye o kulu legelege la. O te men, i b'i yere soro o kafe, fo i be kabakoya kurubo daw la, takisinin ni mobiliba daw be bala joron na, u be teme joron kerefe cogo da la fo i sigilen ja be tige balawu! Musa min ma deli mobilikononon na, o koni siranna, fo ka korobo, a sigilen tora ten, a da tun te foyi la, k'a coron a kunna dewu! Soro takisi nana jo Faana, kabini u ko yan ye Faana ye, a ma da kuma in na fo a y'a kerefemogo nininka. O kelen ka kuma tijetigiya, Musa kabakoyalen y'i kan to: "Ee,abili ye duguw surunya joron na! N'o te ne mako ko, k'olu tun be an ka dugu ni Faana ke tile fila u sen na."

Nininkaliw

1. U taato Faana, mun ye Musa joro ?
2. A' ye kumasan daw jini masalabolo koro minnu be Musa ka siran jira.
3. Musa selen Faana, a kabara ka mun fo ?



Bakarɔba ka kurun be taa Tamani bi

Kabini sɔgɔma jona, dɔgɔdenw be minendoni na ka jigin dankan na, ka sin Bakarɔba ka kurun belennen ma.

Mamari n'a ka cɛdenw ferekelen be baara la kurunkɔnɔna fan bee fe : dɔw be taji ke moteri la, dɔw be doniw mine k'u dalaje. Bilasiralikelaw, samakɔlaw ani dɔgɔdenw yere kera ka fan bee fa. Dɔw be ɲɔgɔn fo, dɔw be dajukɔrɔkuma na. Walaha selen, Bakarɔba yere nana ka don kurun kɔnɔ, k'a fan bee laje ka sɔrɔ k'a fa ko taabaw ka don.

O yɔrɔ la, n'i ye hadamaden ferekelen ye ɲɔgɔn na kurunba in kaba la, fo kurun be lamaga-lamaga ji kan. Kulekan, perenkan : " i bɔ n sen kan! i bɔ n bolo kan!" o kera ka fan bee labɔ. Bee donnen, kurunbolila nana kurun foni k'a tan k'a bila ba fe, foliw ni ka-an-beɛn ni bolokɔrɔta ce la. Moteri wulilen, kurun sinna ka ba mine tan f'a disi be ji fara ka taa, moteri ɲunugunukan ee la. An jɔlen tora k'a taato laje, kabini a be dɔgɔya, fo ka taa a tunun an na.

Jikantaama ka di ni mobili ta ye, katugu kurun te mɔgɔ yuguyugu k'i fari kumu, nka mobili ka telin n'a ye.

Nininkaliw

1. Kabini tuma jumen dɔgɔdenw be minendoni dabo ka sin kurun ma ?
2. Kurun bɔra dankan na waati jumen ?
3. Mun nana ni mankan wulili ye ?
4. Danfara jumen be mɔbilifetaama ni jikantaama ce ?

Walafili

I delila ka dugutaa do ke mɔbili, kurun walima teren fe.
O lakali.

P o y i

I ni ce

Ni n k'i ni ce, a lamine
I ni ce te fo bee ma
Ne k'i ni ce, n teri
Jamana semejiri
Soro sinsinbaa
Mogaw jigi
Baganw ladonbaa
Konow jatigi

I ni ce, i ni baara
I ni daba i ni jele
I ni waaba, i ni danni
I ni korosiyenni, i ni tigeli
I ni ce, donon folo lamenbaa

Sira datigebaa
Ngomi yuguyugubaa,
Tile barobaa
Su taamanogon
A sama n teri
Daba sama
Segen, wosi
I ka n son fini, ka n son kaba
Daba sama, n teri
I ka n son tiga, ka n son kori

Sada Sisoko.

Nataliye dilanbaga : Adama MARIKO

Kalɔsili

Nin y'a san caman ye balikukalan tun be ke ni signiden daw ye minw sebenni dabilala sisan k'a sababu ke benkanw ye, minnu temen farafinna pininikelaw ni jogon ce. A be se ka ke aw ka ko'anta ka taa ben seben nafamaw ma, signiden korolenw be minnu kono. O tuma a' k'a don k'a fo :

folo

sisan

è	bɛ	seben	ɛ
o	bɛ	seben	ɔ
ny	bɛ	seben	ɲ
ng	bɛ	seben	ŋ